

INGLIZ TILI O'RGATISH JARAYONIDA NON-PROFESSIONAL TALABALAR UCHUN MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA PODCASTNING ROLI

*O'zbekiston Davlat jahon
tillari universiteti o'qituvchilari*
**Ismoilova Zaripa Abduqaxxorovna,
Bobojonova Zarina Rashidovna.**

Abstrakt: Ushbu maqolada ingliz tili o'rgatish jarayonida madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda podcastlarning roli tahlil qilinadi. Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi talabalar uchun turli madaniyatlar bilan samarali muloqot qilish va ularni tushunish qobiliyatini anglatadi. Podcastlar, zamonaviy ta'lim texnologiyasi sifatida, nafaqat til o'rganishda, balki talabalarga turli madaniyatlarni o'rganish imkoniyatini yaratadi. Podcastlarning afzalliklari va ingliz tili darslarida ularni qanday samarali qo'llash mumkinligi muhokama qilinadi. Maqola, podcastlar orqali talabalar uchun madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishning samaradorligini ko'rsatadi hamda bu metodning ingliz tili o'qituvchilari tomonidan kengroq joriy etilishi zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Ingliz tili o'rgatish, madaniyatlararo muloqot, kompetensiya, podcast, ta'lim, til o'rganish, global kommunikatsiya, interaktiv ta'lim, lingvistik farqlar, ta'lim texnologiyalari.

Kirish

Globalizatsiya jarayonida madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi (intercultural communication competence) muhim ahamiyat kasb etadi. Ingliz tili o'rgatish jarayonida, ayniqsa, kasb-hunar bo'lmagan (non-professional) talabalar uchun bu kompetensiyani rivojlantirish, ular uchun yangi madaniyatlarni tushunish va o'zaro muloqotda samarali bo'lish imkoniyatlarini yaratadi. Bunday kompetensiyani rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar, xususan, podcastlar katta rol o'ynaydi. Ushbu maqolada ingliz tili o'rgatish jarayonida podcastlar yordamida madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishning samaradorligi tahlil qilinadi.

Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi va uning ahamiyati

Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi – bu turli madaniyatlar o'rtasida samarali muloqot o'rnatish, boshqalar bilan to'g'ri va hurmatli tarzda munosabatda bo'lish qobiliyatidir. Ingliz tili kabi xalqaro tilni o'rgatishda, talaba nafaqat tilni o'rganadi, balki yangi madaniyatni ham o'rganadi. Bu jarayon talabalar uchun boshqa mamlakatlar, xalqlar va ularning an'analari haqida tushuncha shakllantiradi.

Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasining tarkibiy qismlari:

Talaba turli madaniyatlarda mavjud bo'lgan qadriyatlar, urf-odatlar, til va ijtimoiy strukturalar haqida bilimga ega bo'lishi kerak. Bu, ularning boshqa madaniyatlar bilan to'g'ri muloqot o'rnatishlarini osonlashtiradi.

O'z madaniyatini anglash

Madaniyatlararo muloqotda faqat boshqa madaniyatlarni o'rganish emas, balki o'z madaniyatini tushunish ham muhimdir. O'z madaniy qarashlarini bilish, boshqa madaniyatlarga nisbatan ochiq fikrli bo'lishga yordam beradi.

Emosional intellekt (EQ)

Madaniyatlararo muloqotda yuqori darajada hissiy intellekt (EQ) zarur. Talaba boshqalar bilan yaxshi munosabatlar o'rnatishi, turli vaziyatlarda o'z his-tuyg'ularini nazorat qilishi va boshqalarning his-tuyg'ularini tushunishi kerak.

Til ko'nikmalari

Madaniyatlararo muloqotda tilning roli katta. Tilni nafaqat grammatik jihatdan, balki uning ijtimoiy va madaniy kontekstlarini tushunish ham muhimdir. Bu boshqa madaniyatlar bilan samarali muloqot qilishni ta'minlaydi.

2. Podcastlarning ingliz tili o'rgatishda roli

Podcastlar – bu ovozi kontent bo'lib, ular talabalar uchun tinglash, nutqni rivojlantirish va turli madaniyatlar haqida bilim olish imkonini beradi. Ingliz tilini o'rganayotgan talaba uchun podcastlar nafaqat tilni rivojlantirishga yordam beradi, balki boshqa madaniyatlar haqida ma'lumot olishga ham imkon yaratadi.

Podcastlarning afzalliklari:

Qulaylik va moslashuvchanlik: Talabalar istalgan vaqtda va istalgan joyda podcastlarni tinglab, o'qish jarayoniga samarali qo'shilishlari mumkin.

Interaktivlik: Ba'zi podcastlar tinglovchilarga savollar yoki munozaralar orqali fikr bildirish imkoniyatini beradi, bu esa madaniyatlararo muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

3. Ingliz tili o'rgatish jarayonida podcastlarning integratsiyasi

Ingliz tili o'rgatishda podcastlarni qanday integratsiya qilish mumkin? Darslar davomida podcastlarni tinglash va ular asosida munozaralar, qisqacha muhokamalar o'tkazish talabalarni madaniyatlararo muloqotga tayyorlaydi. Masalan:

Darsga tayyorgarlik: Talabalarga podcastlar orqali turli madaniyatlar haqida ma'lumotlarni tinglashni topshirish va o'rgatilgan material asosida dars davomida muhokama qilish.

Lingvistik va madaniy farqlarni aniqlash: Podcast orqali talabalarga turli madaniy tendensiyalar, urf-odatlar, an'analarga oid misollar keltiriladi, bu esa madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini oshirishga yordam beradi.

Podcastlar asosida topshiriqlar: Talabalarga podcastni tinglab, undagi muhim fikrlarni yozib olish yoki muhokama qilish kabi topshiriqlar berilishi mumkin.

4. Madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishda podcastlarning samaradorligi

Podcastlar talabalarga nafaqat tilni o'rganishga yordam beradi, balki turli madaniyatlarni o'rganishga, ular bilan qanday muloqot qilishni tushunishga ham yordam beradi. Misol uchun, turli madaniy qadriyatlar, odatlar, tilning turli usullari orqali talabalar ingliz tilida boshqalar bilan samarali muloqot qilishni o'rganadilar. Bu o'z navbatida talabalar uchun global miqyosda muvaffaqiyatli kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Xulosa

Ingliz tili o'rgatish jarayonida podcastlar nafaqat til o'rganishga yordam beradi, balki madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Podcastlar orqali talabalar turli madaniyatlar bilan tanishib, o'zaro muloqotda samarali bo'lishni o'rganadilar. Shuning uchun, ingliz tili o'rgatishda podcastlarni samarali tarzda integratsiya qilish, talabalarning global kommunikatsiya kompetensiyalarini rivojlantirishga katta yordam beradi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Liddicoat, A. J., & Scarino, A. (2013). *Intercultural Language Teaching and Learning*. Wiley-Blackwell.
2. Levy, M. (2009). *Technologies in Use for Second Language Learning*. The Modern Language Journal, 93(1), 769-782.
3. Vandergrift, L., & Goh, C. (2012). *Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action*. Routledge.
4. Talibjanova A.L. (2024) *Language specificity of youth slang of the english language* Artificial Intelligent on Science, Technology and Economical Sciences
5. Talibjanova A.l. (Poland) 2023 Linguacultural Approach to the Study of Youth Slang. International Congress on Models and Methods in Modern investigations.
6. Bobojonova Z.R. (2024) The formation and functional characteristics of food names in English and Uzbek languages(based on literary works) Galaxy International Interdisciplinary research journal (GIIRJ)
7. Bobojonova Z.R (2025) Ingliz var us tillarida O'zbek milliy taom nomlarining qo'llanilish xususiyatlari Qo'qon davlat Pedagogika Instituti Ilmiy xabarlari 2025-1-son
8. Bobojonova Z.R (2022) Basic Approches of Minimization of Vocabulary in Russian and European Educational Lexicography Bursa,Turkety international developments in education conference-pages (169-174)
9. Shukurova Sh.Q. Thebenefits of using a neclectic approach to enhance critical thinking skills Xalqaro Ilmiy Amaliy Anjuman 2025-29-aprel

10. Jumayeva S.M. (2024) Usage of New Methods in Teaching Phraseology
International Journal of Trend in Scientific Research and Analysis-
Exploring innovations Vol 8, Issue 3, ISSN-2456-6470 b.23-25
11. Jumayeva S.M. (2024) The importance of teaching phraseological units on the
basis of texts Western European Journal of Modern Experiments and scientific
Methods Vol 2, Issue 6, June 2024 ISSN-(E): 2942-1896 b. 185-187